

26 tips för ökad läsmotivation

*Att använda i klassrummet, på skolbiblioteket
eller vid boksamtal på folkbiblioteket*

Metodtips för dig som arbetar med barn, unga och läsning

Vi vet att en god läsförmåga är viktigt för att lyckas i skolan. Metodtipsen är framtagna som inspiration till hur du kan arbeta med läsning tillsammans med dina elever. Här finns idéer på hur läsundervisningen kan ske på ett stimulerande sätt för att främja elevernas intresse för läsning. Materialet riktar sig till pedagoger som arbetar i åk 4-6.

Under mina år som lärare i svenska och i svenska som andraspråk har jag arbetat med att hitta aktiviteter som ger eleverna motivation att läsa och som tränar deras läsförmåga. Vissa aktiviteter som jag testat har inte varit framgångsrika medan andra har fångat elevernas intresse och skapat engagemang. Här har jag samlat aktiviteter som jag testat i klassrummet och som leder till nyfikna och aktiva elever.

Jag har delat upp metodtipsen i tre delar:

Före läsningen, under läsningen och efter läsningen.

Vissa metodtips kan utföras helt fristående från varandra, medan andra kan ha koppling till en metod som står i direkt anslutning i texten.

Lycka till!
Jessica Hyrefelt

Metodtips 1:

"Provsmaka böcker"

Ett sätt att få eleverna delaktiga och engagerade i läsningen kan vara att låta dem "provsmaka på olika böcker".

Välj ut ett antal böcker som skulle vara lämpliga för dina elever att läsa, utifrån deras intressen och läsnivåer. Nedan ser du ett förslag på hur en meny kan se ut baserat på fyra olika titlar att välja mellan.

Börja med att förbereda "provsmakningen" genom att ställa borden i grupper. (Se bilden här intill) Gör det lite fint genom att lägga ut vita dukar/eller stora A-3 papper som bordstabletter på borden. Ställ fram en meny till varje elev. Lägg ut flera exemplar av varje bok på varje bord.

Låt sedan eleverna sätta sig vid ett av borden och öppna upp sin bokprovsningsmeny. På nästa sida kommer ett förslag på hur en meny kan se ut baserat på fyra boktitlar.

Eleverna tar sedan med sig sin meny till ett annat bord där det finns en ny bok att gå igenom.

Jag upplever att det är bra att eleverna rör sig runt i klassrummet och går mellan borden för att "smaka på" olika böcker. Har man en grupp där detta inte funkar kan man samla eleverna vid ett bord med alla fyra boktitlarna upplagda.

När eleverna varit vid alla borden och smakat på alla böckerna kommer de till sista sidan i menyn. Här skriver de vilken av böckerna de skulle vilja läsa och varför. Samla sedan in menyerna och gör läsgrupper utifrån elevernas val.

Titel:

Vad tycker du om framsidan?

Vad tycker du om boken efter att ha läst några sidor? Vill du läsa boken? Varför/varför inte?

Genre (action, komedi, skräck, vardag, thriller.....):

Vilket betyg ger du boken (1-5 där 5 är bäst)

Titel:

Vad tycker du om framsidan?

Vad tycker du om boken efter att ha läst några sidor? Vill du läsa boken? Varför/varför inte?

Genre (action, komedi, skräck, vardag, thriller.....):

Vilket betyg ger du boken (1-5 där 5 är bäst)

Meny vid provsmakning av böcker

Namn: _____

Titel:

Vad tycker du om framsidan?

Vad tycker du om boken efter att ha läst några sidor? Vill du läsa boken? Varför/varför inte?

Genre (action, komedi, skräck, vardag, thriller.....):

Vilket betyg ger du boken (1-5 där 5 är bäst)

Titel:

Vad tycker du om framsidan?

Vad tycker du om boken efter att ha läst några sidor? Vill du läsa boken? Varför/varför inte?

Genre (action, komedi, skräck, vardag, thriller.....):

Vilket betyg ger du boken (1-5 där 5 är bäst)

Jag vill läsa boken:

Jag vill läsa boken för att:

Förutspå

Låt eleverna förutsäga innehållet i en bok. Börja med att visa titeln och omslaget för eleverna. Vad tror de att texten handlar om? Vilken genre tror de boken tillhör? Vad skulle de vilja veta?

Du kan låta eleverna analysera bokomslaget två och två och sedan kan du låta hela gruppen diskutera. Kanske gör ni en tankekarta kring vad man kan få veta om innehållet i boken utifrån omslaget.

Frågor som man kan ställa till eleverna:

- Vad är bokens titel?
- Kan du gissa vad boken handlar om bara genom att titta på omslaget?
- Vilken känsla ger omslaget?
- Kan någon del av omslagsbilden vara en symbol för något?
- Vad förväntar du dig av innehållet utifrån bokens titel?
- Vilken genre tror du boken tillhör? Förklara varför du tror det?
- Vad tycker du är viktigast? Omslaget eller baksidestexten? Förklara hur du tänker.

Metodtips 3:

VÖL-schema

När eleverna förutspått vad boken kanske handlar om kan de skriva upp vad de vet i ett VÖL-schema som de sedan har med sig under läsningen.

Genom att använda ett VÖL-schema gör man eleverna medvetna om vad de redan kan om ett ämne (V = vet). Sedan skapas nyfikenhet och eleverna får fundera över vilka kunskaper de saknar (Ö = önskar veta). Efter läsningen formulera de vad de har lärt sig (L = Lärt mig).

- V = vet
- Ö = önskar veta
- L = lärt mig

Tack vare att eleverna före läsningen får reflektera kring vad de redan vet om det ämne texten behandlar, och vad mer de önskar veta om detta, väcker ett VÖL-schema deras nyfikenhet.

Eleverna börjar med Vet, där de antecknar vad de redan känner till. Prata sedan om vad mer de vill veta och vilka frågor de har. Frågorna skriver ni i kolumnen Önskar veta. Under och efter läsningen fyller de i kolumnen Lärt mig. Låt eleverna få dela med sig av vad de kommit fram till och ta sedan upp det i hela gruppen.

Vet

Jag funderar över vad jag redan vet.

Önskar veta

Jag ställer frågor som jag vill ha svar på.

Lärt mig

Jag sammanfattar vad jag nu vet och vad jag lärt mig.

Metodtips 4:

Ge eleverna en ledtråd

Ett annat sätt att skapa engagemang och aktiva läsare är att du innan läsningen ger eleverna en ledtråd till vad boken handlar om. Det gör du genom att läsa upp en central och återkommande del i boken, gärna något som berör och som kan kännas starkt.

Sedan kan eleverna skriva ner vad de tror boken handlar om på ett papper eller en miniwhiteboard. Ni kan också använda er av *whiteboard.fi*. Där kan du skriva en fråga och eleverna kan skriva sina svar på sin dator, padda eller mobil. Som lärare ser du alla elevers svar på din enhet i realtid. Till skillnad från många liknande verktyg ser du också elevernas namn kopplat till deras svar och kan lätt rensa elevernas svar och ställa en ny fråga.

Man skapar ett klassrum på *whiteboard.fi* (inget konto behövs) och lämnar sedan ut koden till klassrummet till eleverna. Eleverna skriver sina svar på skrivytan som skapats i klassrummet. Diskutera därefter svaren i grupper och sedan i helklass.

Under läsningen

Metodtips 5:

Starta en bokklubb

Bokklubb är en metod som kan motivera till läsning. Börja med att dela in eleverna i olika grupper och ge dem varsina roller i gruppen.

Den här metoden kan du t ex använda efter att eleverna provsmakat böckerna (Se Metodtips 1)

Alla i gruppen läser samma bok. Beroende på läsnivå och hur många du valt ut så bestämmer du som pedagog hur många veckor ni ska arbeta med boken. Inför varje tillfälle ska eleverna läsa ett visst antal kapitel eller sidor som de bestämmer i gruppen. De ska också inta en roll med specifikt uppdrag, som alternerar från tillfälle till tillfälle. När boken är utläst ska alla ha haft alla roller.

Här kommer ett förslag på hur dessa roller kan se ut. Jag brukar dela ut ett papper med rollerna som eleverna sätter in längst fram i sin skrivbok. Det kan se ut så här:

Exempel på roller som eleverna har

Frågeställare (F)

Du ska förbereda tre frågor till gruppen kring de sidor ni läst. Dessa frågor skriver du ner i din skrivbok.

Sammanfattare (SF)

Du ska beskriva det du läst med fem meningar. Finns det någon eller några händelser som är extra viktiga?

Persongranskare (PG)

Du ska välja ut en av personerna i texten ni har läst. Du kan exempelvis skriva:

- Namn
- Hur du tror att personen ser ut
- Personlighet (ex: envis, tålmodig, lättirriterad, glad)
- Familj
- Vänner
- Fiender
- Intresse

Om du säger att personen exempelvis är envis ska du försöka ge något exempel ur texten som visar detta.

Illustratör (IL)

Du ska göra en bild som illustrerar något i texten ni har läst. Visa upp din bild och låt gruppen fundera över vad du har illustrerat. Tolkar de andra bilden som du tänkte? Berätta hur du tänkte!

Ordletare (OL)

Leta upp och anteckna svåra ord eller uttryck. Du kan också välja ovanliga eller viktiga ord ur texten. Slå upp orden om du behöver och skriv en förklaring eller synonym.

Dela ut ett papper där eleverna kan planera sin läsning. Det kan exempelvis se ut så här:

	Sidor vi ska läsa	Min Roll
Första tillfället	Kapitel 1-6	Persongranskare (PG)
Andra tillfället	Kapitel 7-12	Sammanfattare (SF)
Tredje tillfället	Kapitel 13-18	Ordletare (OL)
Fjärde tillfället	Kapitel 19-24	Frågeställare (F)
Femte tillfället	Kapitel 25-30	Illustratör (IL)

Metodtips 6:

Parläsning

Parläsning anses vara en mer effektiv och motiverande träningsform än individuell läsning och man rekommenderar att den används i undervisningen så ofta som möjligt. Parläsning förbättrar också elevernas läsförmåga oavsett ålder och ursprunglig läsförmåga.

Dela in eleverna i par efter läsförmåga. Be dem bestämma hur mycket var och en ska läsa innan kompisen tar vid. Det kan vara varannan mening, ett helt stycke eller en hel sida. På så sätt är det lättare att hålla fokus på texten hela tiden. Eleverna hjälper varandra och reder ut oklarheter under läsningens gång.

När de läst det som är överenskommet, kan du låta eleverna dra en uppgiftslapp. Exempel på uppgifter:

- Välj ut två ord från boken och förklara orden för din kompis.
- Berätta för din kompis vilken karaktär du skulle vilja vara och varför.
- Välj tre ord, läs dem långsamt baklänges och låt kompisen gissa vilka orden är.
- Berätta vad du tror händer efter slutet i boken.

Metodtips 7:

Ställa egna frågor

Dela in eleverna i grupper. Låt eleverna träna på att ställa egna frågor till texten medan de läser. På så sätt blir de medvetna om att allt inte står uttryckt i texten. Ibland måste man "läsa mellan raderna", leta efter ledtrådar eller ta hjälp av sina egna erfarenheter. Träna på att ställa frågor till en text genom att använda frågeorden: Vem? Vad? Var? När? Vilken? Varför?

Berätta att man kan dela in frågorna i "På raderna", "Mellan raderna" och "Bortom raderna". Använd dig av en text som du och eleverna läser igenom tillsammans. Ge sedan exempel på frågor som är från de olika delarna (alltså: på, mellan och bortom raderna) så att det blir tydligt för eleverna. Om vi utgår från sagan Bockarna Bruse skulle mina exempel på frågor se ut så här:

På raden:

Vad får vi reda på om trollet?

Var bor trollet?

Mellan raderna:

Vilket troll är modigast? Motivera ditt svar.

När utspelar sig kapitlet (exempelvis vilken årstid)?

Bortom raderna:

Vad tror du hände med trollet efter det att stora bocken stängt ned honom i ån?

Varför tror du trollet bor under en bro?

Låt eleverna träna på att ställa egna frågor genom att stanna på ett ställe i texten där det är lämpligt att ställa frågor. Låt eleverna formulera egna frågor som tillhör de olika nivåerna (på, mellan och bortom raderna) och som börjar med frågeorden:

Vem? Vad? Var? När? Vilken? Varför?

Arbeta så här:

- Låt varje elev på egen hand fundera på frågor kring textinnehållet och skriva ner sina frågor. Ge dem frågeorden som stöd: Vem? Vad? Var? När? Vilken? och Varför.
- Varje elev ska i tur och ordning ställa sina frågor, som övriga i gruppen får svara på.
- Låt även den elev som ställt frågan svara på den.
- När eleverna har gått varvet runt och alla har fått ställa en fråga samt svara på den kan eleverna diskutera vilka frågor som var bäst, vilka frågor som har gett bra svar och upphov till funderingar. Varje grupp redovisar inför klassen vilken eller vilka frågor som de har valt. Under tiden skriver du upp dessa frågor och låter de elever som vill, berätta om sina svar och tankar kring frågorna. Om tid finns, låt eleverna välja en eller två frågor som de skriver svar på i en läslogg.

Metodtips 8:

Processlogg

Den här metoden kommer från Litteraturbanken: [Litteraturbanken.se/skola](http://litteraturbanken.se/skola). Med processlogg menas att man skriver allteftersom man läser boken. Man väntar alltså inte tills texten är färdigläst.

Frågor innan ni börjar läsa texten:

- Läs titeln. Om det är en tryckt bok så titta också på omslagsbilden och baksidestexten. (Dessa finns dock inte med på Litteraturbanken.se.) Vad för slags text verkar det vara? Vad har ni för förväntningar på boken? Vad tror ni att den handlar om?
- Har ni läst något av författaren förut eller har ni läst något i samma genre tidigare? Hur tror ni att det kommer att hjälpa er när ni börjar läsa texten?

Frågor när ni har kommit en bit in i texten:

- Hur har författaren gjort för att ni ska bli intresserade av bokens handling?
- Hur presenteras karaktärerna? Hur mycket har ni fått reda på hittills om dem?
- Har ni kommit på vad textens huvudproblem eller konflikt skulle kunna vara?

Frågor att tänka på när ni har kommit halvvägs in i texten:

- Vilken händelse tycker ni är viktigast så här långt? Motivera varför ni tycker så.
- Hur markerar författaren att tiden går? Under hur lång tid har handlingen hittills pågått?
- Hur tror ni att problemet eller konflikten kommer att lösas?
- Vad vet ni nu om huvudpersonen? Hur har ni lärt känna honom eller henne närmare? Ge exempel.
- Hur är de andra personerna?
- Börjar ni förstå varför texten har fått sin titel?

Frågor att tänka på när du har läst färdigt texten:

- Slutade berättelsen som ni trodde?
- Påminde boken om någon annan bok ni har läst eller någon film ni har sett eller något ni har varit med om i verkligheten?
- Hur skulle en fortsättning på handlingen kunna utvecklas?

Metodtips 9:

Ordburken

Be eleverna samla på ord medan de läser en bok. Det kan vara roliga ord, nya ord, svåra ord eller konstiga ord. Samla alla orden i en stor burk.

Gör så här:

Ta ett stort papper. Rita en bild av en burk som täcker hela pappret. Varje gång eleverna stöter på ett ord som passar i burken, skriver de upp det på pappret, gärna med en penna i en glad färg. Samla så många ord som möjligt. När boken är slut har klassen en massa nya ord i sin ordburk!

Metodtips 10:

Skriv dikter

Låt eleverna välja ut ett bestämt antal ord från ordburken där de samlat ord (se övningen ovan). Dela in klassen i mindre grupper. Nu ska de skriva dikter, där varje rad inleds med ett av orden de valt från ordburken. Dikterna behöver inte ha någonting att göra med bokens innehåll, annat än att orden kommer därifrån.

Metodtips 11:

Vad händer sedan?

När boken är som mest spännande, där man inte riktigt kan lista ut hur det ska gå, så stanna upp. Diskutera tillsammans hur fortsättningen kan bli.

- Vad tror ni kommer att hända nu?

Varje elev har ett papper framför sig. På ena halvan av pappret skriver eller ritat eleverna vad de tror kommer att hända senare i boken. På den andra halvan ritat eller skriver de vad de tror kommer att hända just nu i boken. Låt eleverna få dela med sig av sina tankar. Låt dem motivera varför de tror som de gör.

Läs sedan klart boken. Diskutera bokens slut. Kunde man räkna ut slutet redan i mitten av boken? Fick man några ledtrådar som gjorde att man kunde gissa hur boken skulle sluta?

**Vad händer just
nu i boken?**

**Vad tror du kommer
att hända senare?**

Metodtips 12:

Personbeskrivning

När man läser eller har läst ut en bok får man reda på en del om karaktärerna. Målet här är att träna på att beskriva personerna i boken på ett levande sätt. Prata om vad man kan utgå ifrån när man gör en personbeskrivning och varför det är viktigt med personbeskrivningar.

- Utseende
- Egenskaper
- Övrigt intressant

Diskutera i klassen vad de olika punkterna betyder. Betona att utseende handlar om yttre attribut och att egenskaper handlar om hur man är som person, vilket kommer inifrån. Understryk vikten av att använda många adjektiv när man beskriver en persons karaktär.

Gör sedan en personbeskrivning på någon och låt eleverna gissa vem du beskriver. Det kan vara någon från boken, eller kanske en elev i klassen.

Gör sedan en gemensam personbeskrivning av någon från boken. Samla informationen i en tankekarta. Med utgångspunkt från tankekartan kan eleverna sedan skriva en text som beskriver en person i boken. Därefter kan eleverna prova på att göra en personbeskrivning av till exempel sig själva, en familjemedlem eller en vän.

Metodtips 13:

Berättelsekarta

En berättelsekarta är en strategi som kan hjälpa en elev att analysera eller skriva en berättelse. Genom att lära sig att identifiera karaktärer, inledning, problem och lösning, kan eleven förstå hur en berättelse är uppbyggd.

Det finns många typer av berättelsekartor som undersöker olika delar av en berättelse, och som avslöjar olika strukturer inom en berättelse. Berättelsekartan här nedan uppmanar eleverna att sammanfatta plats, tid, tecken, problem och lösning i en berättelse.

Varför använda berättelsekortor?

- De förbättrar elevernas förståelse av en berättelse
- De ger eleverna en ram för att kunna identifiera olika delar av en berättelse.
- De hjälper eleverna att utifrån sin egen förmåga organisera information och idéer effektivt.

Hur kan man använda berättelsekortor?

1. Diskutera de viktigaste delar i en berättelse.

Strukturen:

- Orientering/inledning, där man får reda på vem, var och när
- Problem
- Lösning

2. Ge varje elev en tom berättelsekarta och gå igenom hur man fyller i den.
3. Eleverna fyller i berättelsekartan efter hand som de läser.

Berättelsekarta

Plats? (Var utspelar sig berättelsen?)	Tid? (Dåtid/nutid, år, årstid, månad, veckodag)
Huvudpersonerna (Vilka? Utseende, personlighetsdrag)	
Problem (Vilka problem får huvudpersonerna?)	Lösning (Hur löser sig problemet?)

Efter läsningen

Metodtips 14:

Bokprat med hjälp av en tärning

Använd en tärning för att göra bokdiskussionen roligare. Skriv de sex frågorna och instruktionerna på tavlan och låt eleverna slå tärningen. Antal prickar bestämmer vilken fråga som ska besvaras.

1. Beskriv miljön.
2. Vilka likheter och vilka skillnader finns det mellan dig och huvudpersonerna?
3. Beskriv bokens handling.
4. Finns det något i boken du tycker är konstigt?
5. Vilken person i boken skulle du vilja vara kompis med? Berätta varför.
6. Gjorde du en koppling till dig själv eller till någon annan text du har läst?

Metodtips 15:

En storm av ord

Låt eleverna enskilt brainstorma så många ord de kan komma på som de associerar med boken. De ska sedan prata med en kompis och jämföra sina val av ord. De ska förklara för varandra varför de kom att tänka på orden och hur de kopplar ihop dem med boken.

Metodtips 16:

Närläsning

Närläsning handlar om textanalys. Vad står det egentligen i texten? Alla meningar och alla ord är viktiga för hur man förstår, upplever och tolkar en text. Syftet är att ge läsaren en djupare textupplevelse. Närläs korta textstycken med eleverna. Det är ett bra sätt för dem att få en ökad läsförståelse. Dessutom är det otroligt roligt och givande.

Här är ett sätt att närläsa på:

1. Låt eleverna skriva ett påstående baserat på boken. Du som lärare kan också formulera ett påstående.
2. Låt eleverna sedan hitta 2 - 3 eller citat i texten, som styrker påståendet.
3. Därefter ska eleverna *förklara* hur deras utvalda citat eller meningar styrker påståendet.

Gör ett arbetsblad som eleverna kan utgå ifrån. Nedan ges ett exempel på hur det kan se ut. Börja med att tillsammans formulera några påståenden och gå igenom arbetsbladet, innan eleverna får skriva egna påståenden.

Namn: _____ **Datum:** _____

Skriv ett påstående utifrån boken.

Påstående:

Skriv tre citat eller meningar från boken som bevisar att ditt påstående stämmer.

1. _____

2. _____

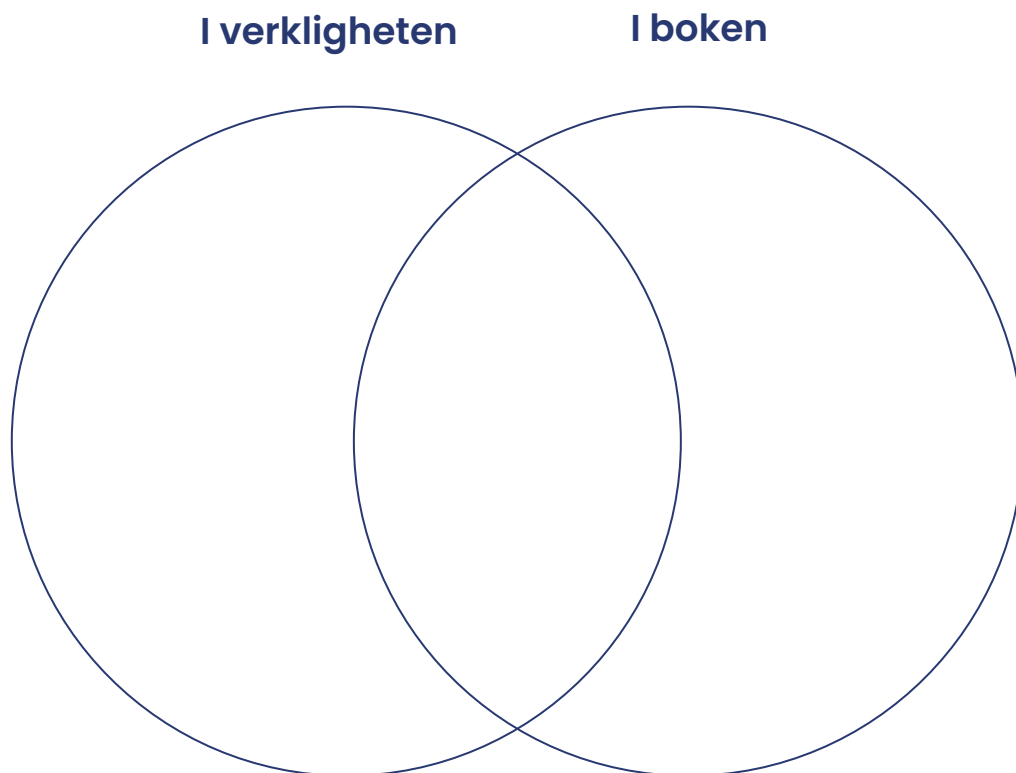
3. _____

Metodtips 17:

Jämför boken med verkligheten

Gör ett Venndiagram tillsammans med eleverna. Ett Venndiagram används för att göra jämförelser och tydliggöra likheter och skillnader. Det kan exempelvis användas för att jämföra personer, platser, bilder eller händelser med verkligheten. De överlappande delarna i cirkarna visar allt som kan hända både i verkligheten och i boken, det vill säga likheterna.

Här är ett exempel: Hade det som hände i boken kunnat hända i verkligheten? Alltså, vad i boken hade kunnat hända i verkligheten och vad hade inte kunnat göra det?

Metodtips 18:

Boktrailer

Låt eleverna filma eller att klippa ihop bilder som blir till en boktrailer till boken ni läst. Låt eleverna titta på några boktrailrar för att få inspiration och idéer.

Arbetsgång för eleverna:

1. Fundera på hur ska ni väcka tittarnas nyfikenhet och lust att läsa boken (Förslag på utgångspunkter: bokens personer, central scen i boken som ger en särskild stämning, författaren, omslaget, citat ur boken).
2. Skriv manus eller gör en storyboard. Hur vill ni berätta i bild, ljud, text?
3. Gör trailern. Välj bilder, filmklipp, musik och eventuellt ljudeffekter och sätt samman till en trailer. Det går också bra att filma eller fota själv.

Tips på bra gratissida att använda är: <https://www.capcut.com/sv-se/>

Metodtips 19:

Skrynkla och kasta

Nu blir det lek och rörelse utifrån en boks innehåll.

Förbered genom att klippa ut pappersremsor stora nog att skriva ett svar på.

Dela in klassen i grupper om ca 3–5 elever. Du ställer en fråga i taget från boken.

En elev skriver gruppens svar. Du säger: "1-2-3 håll upp svaret!" och grupperna visar sitt svar.

När någon grupp svarar fel, så tar du gruppens papper.

När en grupp svarar rätt så händer följande:

En elev i gruppen skrynklar pappret till en boll. Eleven ställer sig på en förutbestämd plats och försöker kasta pappersbollen i en papperskorg. Om eleven lyckas träffa papperskorgen får gruppen 1 poäng. Eleverna kan gemensamt samla poäng som hela klassen ska uppnå, eller så kan grupperna tävla mot varandra om att först uppnå ett visst antal poäng.

Det kan vara bra att i förväg gå igenom vissa regler, t ex alla förutom kastaren ska sitta ner, att man säger bra saker till den som kastar, att man viskar så att ingen annan grupp hör osv.

Metodtips 20:

Träna på begrepp

Här kommer två olika sätt som eleverna kan använda sig av för att träna på nya begrepp från boken:

Ordbingo

Ordbingo passar för alla sorters texter. Låt eleverna arbeta tillsammans med en kamrat. De ska välja ut 12 ord från texten och skriva ner dem.

Våra tolv bingoord:

- Därefter skriver eleverna en förklaring till varje ord på en papperslapp. De viker ihop lapparna och lägger dem i en hög. Varje spelare väljer sedan ut nio av bingoorden och skriver in dem på sina bingo-plattor.
- Nu är det dags att spela. Eleverna turas om att dra en lapp och läsa förklaringen. Har eleven ordet som passar till förklaringen på sin bingo-platta får hen lägga en markör på ordet. Fortsätt tills någon får bingo. Bingo kan vara en rad, två rader eller hela plattan.

Alias

Alias är en annan övning för att träna begrepp. Spelet går ut på att eleverna ska förklara ett begrepp, alltså ett ord eller uttryck från boken ni läst. De ska ge en så bra förklaring att klasskompisarna kan gissa vilket begrepp det är. De får inte använda sig av begreppet eller delar av det i förklaringen.

Låt eleverna skriva ner 12 begrepp från boken på papperslappar. Ett begrepp på varje lapp. Begreppen får de av läraren. Innan spelet börjar så får eleverna ca 10 minuter på sig att läsa på vad begreppen betyder för att enklare kunna förklara dem.

Eleverna spelar sedan i par och turas om att dra en lapp. Om man kan förklara så att kompisen förstår får man behålla papperslappen som ett poäng.

Metodtips 21:

Koppla bilder till boken

Du som lärare förbereder genom att välja ut sju-åtta bilder (fotografier eller teckningar) med koppling till boken ni har läst. Ta flera kopior på samma bild. En del av bilderna ska vara svåra att associera till boken, medan andra ska kunna kopplas lättare till boken.

Dela in klassen i små grupper och ge varje grupp kopior av alla bilderna. Eleverna ska samarbeta för att avgöra vilka bilder som bäst förknippas med boken. Uppmuntra dem att ange skäl till varför en bild kan associeras med boken. Efter att de gjort klart detta kan varje grupp turas om att presentera sina tankar om bilderna.

Exempel på bild och koppling som passar till en bok om kärlek:

Bilder

fjärilar

Koppling

När man blir kär känns det som om man får fjärilar i magen.

Metodtips 22:

Fråga, fråga, byt

Fråga, fråga, byt är också en kooperativ övning där man tränar språk och kunskaper. Gör ordkort med ord som finns i boken ni läst.

Varje elev får ett ordkort. Eleverna ska sedan mingla runt i klassrummet och prata med varandra. När de träffar en annan elev som inte pratar med någon är det dags att använda sitt ord. Man förklarar sitt ord och vad man kan berätta om det, med koppling till boken. Den andra eleven gör samma sak och när båda har berättat byter man ordkort. Sedan minglar man vidare tills man träffar en ny person och upprepar då övningen.

Metodtips 23:

Pingpong-par

Pingpong-par är ett enkelt samtalsmönster där alla blir aktiva kring innehållet i en bok och får chans att prata och lyssna på en annan person. Syftet är att sätta i gång tankar, dela ord och skapa förutsättningar för lika delaktighet i ett samtal.

I pingpong-par studsar eleverna ord mellan sig, precis som bollen studsar mellan pingisspelarna. När en elev har sagt ett ord måste hen vänta på att den andra säger ett ord innan hen får säga ett till ord. Det gör att eleverna är beroende av varandra och att båda behövs på ett tydligt och konkret sätt i samtalet.

Pingpong-par passar bra som förförståelse, i uppstarten av ett nytt område, för att få en massa idéer och för att sätta i gång hjärnan och se till att alla är med på tåget. Målet för paret är att lära sig av varandras tankar och hålla i gång "bollen" så länge som möjligt. Utgå därför från en fråga, ett tema eller bilder med många möjliga och korta svar. Om det är tre personer i någon grupp, studsar de ord mellan varandra som i rundpingis. Eleverna kan säga "pass" om de inte kommer på något ord.

Så här gör ni:

1. Eleverna delas in i par.
2. Läraren visar en bild från boken.
3. Eleverna får tänka en kort stund.
4. Läraren säger: "Varsågoda att börja!".
5. En elev säger ett ord som hen kom att tänka på när hen såg bilden/citatet.
6. Den andra eleven säger ett annat ord.
7. Eleverna studsar ord mellan varandra tills läraren bryter eller tills den utsatta tiden är slut.

Eleverna kan avsluta med att tacka varandra för att de har delat sina tankar.

Metodtips 24:

Mötas på mitten

1. Dela in eleverna i grupper, 4 elever i varje grupp.
2. Dela ut ett mötas på mitten-papper (ett papper som är indelat i fyra rutor och en stor ruta i mitten) till varje grupp.
3. Sätt eventuellt en timer på cirka 5 minuter.
4. Eleverna får varsin ruta på pappret, ruta 1–4. De ska enskilt skriva eller rita vad de kommer ihåg från boken.
5. Efter 5 minuter diskuterar gruppen vad de har skrivit eller ritat i sina rutor.
6. Nu ska de gemensamt komma fram till vad de vill skriva eller rita i den stora rutan. Vad har vi funnit som är gemensamt? Är det något som är extra viktigt att ha med?
7. När alla grupper är klara redovisar de för klassen.

Metodtips 25:

Gör en tidningsartikel

Låt eleverna få hitta på rubriker som handlar om boken. Det kan vara huvudberättelsen i boken eller detaljer som kanske inte är så viktiga men ändå väcker tankar. Låt eleverna skriva korta artiklar till rubrikerna. Kanske någon i boken har flyttat? Skriv en artikel om flytten! Lägg artiklarna i ett kuvert och skicka den på posten till bokens författare.

Metodtips 26:

Karaktärer ur boken

Prata med eleverna om vilka karaktärer som finns med i boken ni har läst. Välj ut några eleverna som får spela varsin karaktär ur boken. De som inte spelar en karaktär ställer frågorna till karaktärerna. De andra sitter på stolar framför resten av gruppen.

Exempel på frågor:

- Varför gjorde du som du gjorde?
- Vad hade hänt om ...?
- Vad tänkte du?
- Vad kände du när ...?
- Berätta om din relation med X.
- Ångrar du något?
- Skulle du vilja ändra på något?
- Om samma sak hade hänt igen, vad hade du gjort då?

*Ja, detta var några exempel på
hur man kan jobba med en bok
före, under och efter läsning!*